

Sygn. akt V CZ 159/11

POSTANOWIENIE

Dnia 22 marca 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Antoni Górski (przewodniczący)

SSN Kazimierz Zawada (sprawozdawca)

SSN Anna Owczarek

w sprawie z powództwa "O. GmbH" Sp. z o.o.
przeciwko Przedsiębiorstwu Produkcyjno-Handlowo-Uslugowemu "R."
Sp. z o.o. i K. B.
o zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 22 marca 2012 r.,
zażalenia strony powodowej na postanowienie Sądu Apelacyjnego
z dnia 27 września 2011 r.,

uchyla zaskarżone postanowienie.

Uzasadnienie

Strona powodowa wszczęła niniejszą sprawę o zapłatę w dniu 25 maja 2004 r. Postanowieniem z dnia 5 sierpnia 2004 r. została zwolniona od kosztów sądowych w całości. Wszczęcie sprawy i zwolnienie strony powodowej od kosztów sądowych nastąpiło zatem jeszcze podczas obowiązywania ustawy z dnia 13 czerwca 1967 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (jedn. tekst: Dz. U. 2002.9.88 ze zm.).

Sąd Okręgowy wyrokiem z dnia 14 lipca 2011 r. oddalił powództwo. Dnia 22 sierpnia 2011 r. strona powodowa reprezentowana przez adwokata złożyła apelację z wnioskiem o zwolnienie od kosztów sądowych.

Postanowieniem z dnia 27 września 2011 r. Sąd Apelacyjny odrzucił apelację na podstawie art. 373 w związku z art. 370 k.p.c. W uzasadnieniu wyjaśnił, że całkowite zwolnienie strony powodowej od kosztów sądowych uzyskane w dniu 5 sierpnia 2004 r. pozostało w mocy na gruncie ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (jedn. tekst: Dz. U. 2010.90.594 ze zm.), która weszła w życie w dniu 2 marca 2006 r. Z art. 14 ust. 2 i art. 100 ust. 2 tej ustawy w pierwotnym brzmieniu wynikało, że od wszelkich pism podlegających opłacie wnoszonych przez stronę zwolnioną od kosztów sądowych pobiera się opłatę podstawową w wysokości 30 zł. Mimo że powołane przepisy zostały przez art. 1 pkt 1 i pkt 17 ustawy z dnia 14 grudnia 2006 r. o zmianie ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. 2007.21.123) uchylone z dniem 10 marca 2007 r., od apelacji wniesionej w sprawie przez stronę powodową należała się opłata podstawowa na podstawie tych przepisów, ponieważ zgodnie z art. 2 ustawy z dnia 14 grudnia 2006 r. o zmianie ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych miały one nadal zastosowanie w sprawach wszczętych przed jej wejściem w życie. Strona powodowa, reprezentowana przez adwokata, opłaty tej nie uiściła. W konsekwencji Sąd powinien, zgodnie z art. 130² § 3 k.p.c., odrzucić apelację bez wzywania do uiszczenia brakującej opłaty. Artykuł 130² § 3 k.p.c., mimo iż uchylony z dniem 1 lipca 2009 r. przez art. 1 pkt 3 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych

ustaw (Dz. U. 234.1571), miał tu zastosowanie na podstawie art. 8 ust. 1 tej ustawy, stanowiącego, że jej przepisy stosuje się - z nieaktualnymi w sprawie wyjątkami - dopiero do tych postępowań, które zostały wszczęte po dniu jej wejścia w życie.

W zażaleniu strona powodowa zakwestionowała zasadność odrzucenia apelacji, podnosząc z powołaniem się na uchwały Sądu Najwyższego z dnia 13 października 2006 r., III CZP 75/06 (OSNC 2007, nr 6, poz. 96) i z dnia 7 grudnia 2006 r., III CZP 110/06 (OSN 2007, nr 9, poz. 135), że w sprawach, w których należało stosować art. 14 ust. 2 i art. 100 ust. 2 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych w brzmieniu sprzed nowelizacji dokonanej z mocą od dnia 10 marca 2007 r., profesjonalny pełnomocnik wnoszący o zwolnienie strony od kosztów sądowych nie miał obowiązku uiszczenia razem ze składanym pismem opłaty podstawowej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Podniesiony w zażaleniu zarzut dokonania przez Sąd Apelacyjny wykładni przepisów prawa niezgodnej z wskazanymi orzeczeniami Sądu Najwyższego jest chybiony. Wyrażony w orzecznictwie Sądu Najwyższego pogląd, na który powołuje się strona powodowa (oprócz cytowanych uchwał, zob. w szczególności jeszcze postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 9 lutego 2007 r., I PZ 33/06, OSNP 2008, nr 9-10, poz. 134, i z dnia 9 marca 2007 r., V CZ 13/07, LEX nr 558635), odnosi się do takich tylko przypadków, w których strona reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika w chwili wniesienia pisma połączonego z wnioskiem o zwolnienie od kosztów sądowych nie była jeszcze od tych kosztów zwolniona, a w sprawie – jak wiadomo – strona powodowa w chwili wniesienia apelacji była już od tych kosztów zwolniona.

Zażalenie zasługiwało jednak na uwzględnienie z innych przyczyn niż w nim powołane.

Strona powodowa, mimo iż była już w całości zwolniona od kosztów sądowych, zawarła w apelacji wniosek o zwolnienie jej od tych kosztów. W okolicznościach sprawy wniosek ten mógł zmierzać jedynie do zwolnienia strony powodowej od kosztów sądowych w zakresie opłaty podstawowej. Jego uwzględnienie wykluczał jednak art. 14 ust. 2 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r.

o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, mający zastosowanie w sprawie na podstawie art. 2 ustawy z dnia 14 grudnia 2006 r. o zmianie ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. Niemniej wniosek ten powinien być przez Sąd rozpoznany i rozstrzygnięty, i to nie tylko przy uwzględnieniu art. 14 ust. 2 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, ale i przy uwzględnieniu art. 112 ust. 3 tej ustawy w brzmieniu ustawy z dnia 17 grudnia 2009 r. o zmianie ustaw – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2010.7.45). Według tego ostatniego przepisu, jeżeli pismo podlegające opłacie w wysokości stałej lub stosunkowej obliczonej od wskazanej przez stronę wartości przedmiotu sporu lub wartości przedmiotu zaskarżenia, zostało wniesione przez adwokata, radcę prawnego lub rzecznika patentowego, a wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych złożony przed upływem terminu do opłacenia pisma został oddalony, tygodniowy termin do opłacenia pisma biegnie od dnia doręczenia stronie postanowienia, a gdy postanowienie zostało wydane na posiedzeniu jawnym - od dnia jego ogłoszenia. Przepis ten miał zastosowanie w niniejszej sprawie na podstawie art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 2009 r. o zmianie ustaw – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw. Według art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 2009 r. o zmianie ustaw – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw, w sprawach wszczętych przed dniem jej wejścia w życie przepisy dotychczasowe stosuje się tylko do czasu zakończenia postępowania w danej instancji. Ponieważ w chwili wejścia w życie tej ustawy w sprawie toczyło się postępowanie przed sądem pierwszej instancji, przepisy dotychczasowe mogły mieć zastosowanie tylko do czasu zakończenia tego postępowania, do apelacji zaś, wszczynającej postępowanie odwoławcze, należało stosować już przepisy nowe, w tym art. 112 ust. 3 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych w brzmieniu ustawy z dnia 17 grudnia 2009 r. o zmianie ustaw - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw.

Mający zastosowanie w sprawie na obecnym etapie postępowania przepis art. 112 ust. 3 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych w brzmieniu ustawy z dnia 17 grudnia 2009 r. o zmianie ustaw - Kodeks

postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw wykluczał więc zastosowanie w niej art. 130² § 3 k.p.c.

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 398¹⁵ § 1 w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. jak w sentencji.